

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 251/24
3.6.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Марије Бошковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Слободан Гавриловић, адвокат из Београда, ул. Бирчанинова бр. 8, против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Јасмина Белић, адвокат из Београда, Грчића Миленка 4а/4, ради заштите од насиља у породици, одлучујући о жалбама парничних странака, изјављеним против пресуде Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1006/22 од 10.10.2023. године, по главној расправи одржаној пред другостепеним судом дана 3.6.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1006/22 од 10.10.2023. године а жалба тужиле и туженог **ОДБИЈАЈУ** као неосноване.

Свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом у ставу првом изреке одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се одреде мере заштите од насиља у породици па да се туженом забрани да узнемирава мал. ВВ и тужилу, лично, телефоном и писмено као неоснован. У ставу другом изреке је одређено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде тужиле је благовремено изјавила жалбу, побијајући је у целисти, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је жалбу изјавио против решења о трошковима поступка садржаног у ставу другом изреке из свих законом прописаних разлога.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у оквиру овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама) и на основу члана 202 Породичног закона и оценио да је сагласно члану 383 став 4 Закона о парничном поступку нужно заказати расправу пред другостепеним судом јер је првостепена пресуда већ једанпут била укинута, а чињенично стање у првостепеном поступку није потпуно и правилно утврђено.

На одржаној расправи у доказном поступку, Апелациони суд у Београду је извео доказе који су изведени пред првостепеним судом и поново извео доказ саслушањем парничних странака, па је оценом изведених доказа, а сходно члану 8 ЗПП утврдио следеће чињенично стање.

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 1909/17 од 26.05.2022. године у ставу првом изреке разведен је брак парничних странака склопљен 30.04.2011. године пред матичарем Општине Нови Београд, на основу одредбе члана 41 Породичног закона Републике Србије. Ставом другим изреке малолетно дете парничних странака ВВ рођен ...2012. године, поверен је мајци АА која ће родитељско право вршити самостално. Ставом трећим изреке пресуде делимично је усвојен противтужбени захтев па је обавезан ББ да на име свог доприноса за издржавање малолетног детета плаћа месечно износ од 15.000,00 динара и то сваког првог до десетог у месецу за текући месец, почев од 26.05.2022. године па убудуће, док за то постоје законски услови или док се одлука не измени уплатом на текући рачун законског заступника малолетног детета мајке АА. Ставом четвртим изреке пресуде уређен је начин одржавања личних односа малолетног ВВ са оцем ББ. Ставом петим изреке одбијен је тужбени захтев ББ у делу у коме је тражио да се заједничко малолетно дете повери њему на самостално вршење родитељског права, да се обавезе мајка да доприноси издржавању и да се уреди начин одржавања личних односа малолетног детета са мајком АА. Ставом шестим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Решењем првостепеног суда П2 433/20 од 04.08.2020. године одређена је привремена мера којом је забрањено туженом узнемиравање тужиље лично, телефоном и писмено. Привремена мера остаје на снази до правноснажног окончања поступка који се води пред истим судом у предмету П2 433/20. Наведено решење је потврђено решењем Вишег суда у Београду Гж2 2289/20 од 03.06.2021. године и жалба туженог је одбијена као неоснована у делу у коме је одређена привремена мера, док је преиначена у делу у коме је одређено трајање мере заштите од насиља у породици, тако што је трајање мере заштите од насиља у породици одређено у трајању од годину дана од дана доношења, тј. почев од 04.08.2020. године.

Из извештаја Градског центра за социјални рад-Одељење Нови Београд од 22.07.2020. године произилази да је међу родитељима малолетног детета значајно нарушена комуникација, што доводи до честих неспоразума услед чега су они упућени у Саветовалиште Градског центра за социјални рад. Мајка благовремено обавештава оца о здрављу детета, али ове информације отац проверава код дететовог педијатра, а

посебно замера мајци када дете води код лекара са својим партнером уместо да њега ангажује. Неповерење туженог (у информације које му тужиља даје) доводе до тога, да ангажује полицију да би се утврдило здравствено стање детета, чиме се ситуација додатно усложњава и долази до конфликта пред дететом. Отац на овај начин своју потребу-да контролише ситуацију, ставља испред потребе детета-да добије одговарајућу негу и (пре свега неопходни) мир и спокој. Иако је отац суочен са ситуацијом и потребама детета, као и да његова родитељска забринутост доводи до понашања које је контрапродуктивно за дете, као и међусобне родитељске односе он није спреман да прихвати аргументе стручних радника (тражећи промену тима центра). Код оца доминира очекивање да се прихвати његово перципирање проблема, уколико реаговање није у складу са његовим очекивањем, то код њега изазива фрустрације и љутњу што отворено вербализује не прихватајући могућност за прихватање савета и кориговања понашања. На понашање оца, мајка реагује тако што је преплављена осећањем немоћи и угрожености јер не може на конструктиван начин да реши однос да оцем детета који јој шаље СМС поруке, а поводом истих догађаја обавештава и орган старатељства понављајући исте садржаје проблема (проблеми са здрављем детета, неспоразуми током ванредног стања). Тужиља је обавестила стручни тим да је отац задржао дете ван термина одређеног привременом мером, условљавајући тужиљу да дође у његов стан или испред улаза да би се видела са дететом. Туженом је препоручено да омогући детету повратак у породицу мајке, а он је своје понашање оправдавао тиме да је здравље детета било угрожено јер мајка није обезбедила адекватну здравствену негу, да би у наредном контакту навео да користи право да са дететом проведе годишњи одмор. Следом изнетог, по оцени стручног тима тужени грубо крши право детета на контакте са оба родитеља што представља ризик за развој детета и више пута му је указано на негативне последице конфликта са тужиљом у присуству детета.

Из налаза и мишљења Градског центра за социјални рад, Одељење Нови Београд, од 08.11.2022. године, и допунског изјашњења од 07.3.2023.године произилази да између родитеља мал.детета постоји високо конфликтан однос који угрожава њихову међусобну родитељску сарадњу и комуникацију, те да по извештају саветовалишта произилази да третман није довео до значајног померања комуникације а да је малолетни ВВ потпуно инволвиран у родитељски конфликт, а што је имало за последицу пролонгирање конфликта родитеља. Родитељи подnose захтеве, поднеске како институцијама, тако и стручном тиму Органа старатељства, међусобно се оптужујући за понашање (занемаривање, злостављање малолетног ВВ) за неадекватно родитељско понашање. Ради се о високо конфликтним односима између странака, те у конкретном случају није целисходно одређивати мере заштите од насиља у породици јер нису констатовани индикатори насиља. АА није у стању да дефинише мере заштите од насиља, а у ту сврху се враћа на време када је дете било код оца и враћено јој уз помоћ судских извршитеља, за актуелне проблеме са дететом, отпор који дете има према њој окривљује оца ББ као и да јој он отежава стварање ауторитете код детета. ББ оптужује АА да не виђа дете по пресуди, да га не обавештава о здравственом стању детета и посетама код психијатра и психолога. Предлог је да се оба родитеља упозоре да не узнемиравају дете. Малолетни ВВ је привржен родитељима, манифестује конфликт лојалности, те на такав начин губи аутентичан однос са родитељима. У индивидуалном разговору са радницима центра признао је да жели да “усрећи родитеље” и да сваком прича све најгоре о оном другом. Дете је потпуно утроугљено у

дугогодишњи родитељски конфликт и постало је манипулативно. Малолетни ВВ је навео “мајка је строжа али се слажу” са татом је у добрим односима “помаже му око учења, играју се заједно” негирао је било какво присуство насиља од стране оца.

Тужила АА саслушана у својству парничне странке је навела да са туженим постоји тешкоћа у комуникацији, нарочито када је дете болесно јер тужени тада шаље полицију на врата да провери да ли је то заиста тако, имала је телефонска узнемиравања свакодневно и у касне сате, та узнемиравања су била за време ванредног стања када је тужени долазио испред зграде у пратњи мајке и брата, агресивно је лупао, звонио на интерфон, тражио да му да дете које је често спавало у том времену. Тужени је показивао насилно понашање према детету тако што је удавио његову мачку, застрашивао је и претио, више од 10 пута је била позивана у станицу полиције по пријави туженог и исто толико пута је полицијска патрола долазила до ње, све по пријавама туженог. Отац дете излаже непримереним садржајима насиља, порнографским садржајима. Тужени увек настоји њу да окриви да би своје понашање које је незаконито оправдао.

Тужени ББ саслушан у својству парничне странке је навео да се често дешавало да када дође да преузме дете да мајка каже да не може да га преузме без објашњења па отуда и та СМС преписка, поруке је понављао више пута по савету радника центра за социјални рад. Током боравка код њега дете има редован контакт са мајком. Против тужиле је подносио кривичне пријаве због запостављања детета јер је дете уписивала у школу и исписивала а без његове сагласности. Након што је донета пресуда о разводу брака контакти се одвијају према моделу без проблема. Било је неких безначајних пропуста. Оспорио је да детету прича ружно о мајци, као и да му пушта филмове насилног садржаја, порнографског садржаја и музику која је непримерена његовом узрасту.

Искази парничних странака у погледу чињеница да ли одређено понашање туженог представља насиље у породици према тужили и малолетном детету су били противречни. Стога је оцена исказа нужно подразумевала анализу како сваког до њих засебно, тако и у њиховој међусобној повезаности, цењена је и њихова сагласност са другим изведеним писменим доказима, те је осим оцене садржине исказа узето у обзир и понашање парничних странака у поступку, и њихово држање пред судом. На основу такве анализе оцењено је да се као истинитом може поклонити вера исказу туженог који је дат на јасан и уверљив начин и у сагласности је са приложеним писменим исправама.

Након отворене расправе пред другостепеним судом и након допуне доказног поступка и Апелациони суд прихвата као правилну одлуку првостепеног суда којом је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле.

Насиље у породици дефинисано је чланом 197 Породичног закона тако што је у ставу првом одређено да се под насиљем у породици подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно стање и спокојство другог члана породице, док су у ставу другом истог члана наведени карактеристични видови насиља у породици који се у пракси најчешће испољавају, уз одређење да се насиљем у породици сматра свако дрско, безобзирно, злонамерно понашање које један члан

породице испољава према другом члану породице. Према члану 198 став 1 Породичног закона против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите против насиља у породици којим се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим члановима породице.

Правилно тумачење наведне одредбе подразумева да, да би се радило о насиљу у породици, мора постојати јасна граница између жртве и насилника, при чему је члан породице, жртва насиља, подређен и немоћан у односу на члана породице који се сматра насилником, који вољно-дрским, безобзирним и злонамерним понашањем угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство другог члана породице (жртве). Разграничење између насилника и жртве у породичном окружењу од утицаја је и на утврђење постојања насиља у породици али и за одређивање адекватне мере заштите од насиља, чија је сврха спречавање и престанак таквог понашања које представља насиље.

Да ли одређено понашање једног члана породице према другом представља насиље у породици цени се и утврђује применом објективних критеријума, а не на основу субјективног виђења члана породице који сматра да се над њим врши насиље.

Из утврђеног чињеничног стања, насупротив жалбеним наводима тужиље правилно је првостепени суд закључио да се понашање туженог не може окарактерисати као насиље над тужиљом и малолетним дететом јер се у конкретном случају ради о озбиљно и трајно поремећеним партнерским односима у коме обе странке показују велики степен нетолеранције, нетрпељивости и вербалних аката. Не може се говорити о моделу понашања који само један члан породице испољава према другом. Тужиља осим сопствених навода (у којима су присутне бројне контрадикторности) није доказала другим доказним средствима да су у понашању туженог присутни елементи насиља, како у односу на њу тако и у односу на малолетно дете, нити да је неопходно одређивање предложене мере заштите од насиља у породици према туженом у овом случају. Понашање туженог према тужиљи и мал.детету није такво да им је угрожен телесни интегритет, душевно здравље или спокојство, док са друге стране тужиља није била ни у стању да опише и дефинише поступке туженог који представљају психичко и физичко насиље већ постојеће проблеме које има као родитељ и сваки поступак туженог приказује као психичко насиље, што је њен субјективни доживљај а не и доказ да то понашање објективно представља насиље у породици.

Према процени стручног тима Органа старатељства и саветовалишта (након што је одређена привремена мера) између тужиље и туженог нису идентификовани облици партнерског насиља због чега је дато мишљење да није целисходно изрећи неку од мера заштите од насиља у породици. Стручно мишљење Органа старатељства је да однос парничних странака карактерише пролонгирани партнерски конфликт пројектован у родитељству уз жељу да обе странке непосредно врше родитељско право. Неспорна је чињеница да парничне странке не живе у фактичкој заједници живота те да се сукоби односе на реализацију начина виђања и комуникацију са малолетним дететом. Тужиља тврди да тужени узнемирава њу и дете, да долази по дете у време које није предвиђено за њихово виђање, да јој шаље СМС поруке, једну исту више пута, и у непримерено време, док тужени тврди да тужиља опструира његово виђање са дететом и да га не

обавештава о здравственом стању детета и посетама лекару, да неблаговремено и у последњи тренутак га обавештава да се њихово виђање не може реализовати јер је дете болесно. Тужиља и тужени су у више наврата пријављивали једно друго полицији управо тим поводом. Описане инцидентне ситуације инициране су од стране обе парничне странке, односно обе парничне странке су доприносиле настанку тих насилних догађаја.

Насиље у породици подразумева такво понашање једног члана породице које је доминантно и надмоћно у односу на другог члана породице, тако да се овај осећа угрожено и немоћно. И по налажењу овог суда као другостепеног, у конкретном случају између тужиље, малолетног детета и туженог не постоји однос жртва-насилник. Тужиља није доказала да су она и малолетно дете угрожени у односу на туженог, будући да обе парничне странке испољавају непријатељско понашање једна према другој. У прилог наведеном закључку суда говори и процена стручног тима органа старатељства, сходно којој се мајка уживела у улогу жртве, има субјективни осећај жртве породичног насиља и није у могућности да прецизно идентификује облик насиља. Следом изнетог нема основа за изрицање неке од мера заштита од насиља у породици.

Са разлога напред наведених разлога, донета је одлука као у ставу првом изреке а применом одредбе члана 387 став 1 тачка 2 ЗПП.

Такође насупрот жалбеним наводима туженог, правилна је одлука првостепеног суда да свака странка сноси своје трошкове поступка, а сходно одредби члана 207 Породичног закона.

Наиме, у одредби члана 153 ЗПП је прописано да ће странка која у целини изгуби парницу бити дужна да противној страни накнади трошкове. Ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове поступка или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова. Из овакве правне регулативе поизилази да се суд не може руководити разлозима правичности, приликом одлучивања о трошковима поступка и да ова одлука искључиво зависи од успеха у спору. Међутим, у члану 202 Породичног закона, предвиђена је супсидијарна примена одредаба Закона о парничном поступку. У конкретном случају ради се о спору из породично правног односа, па се питање накнаде трошкова има решити применом Породичног закона, односно члана 207 овог закона, док се у погледу питања за које је законом другачије предвиђено, примењује Закон о парничном поступку, а према члану 202 Породичног закона. Одредбом члана 207 Породичног закона прописано је да о накнади трошкова поступка у вези са породичним односима, суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности а не према успеху у спору у складу са чланом 153 ЗПП. У конкретном случају, правично је да свака странка своји своје трошкове поступка а што је и у интересу мал.детета парничних странака, јер се тиме не смањују финансијске могућности странака које су између осталог у обавези и да доприносе издржавању мал.детета.

Следом напред наведеног донета је одлука као у ставу другом изреке да и трошкове другостепеног поступка свака странка своје своје.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић